

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 686/2025-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Mgr. Adriánom Bobkom, advokátom, Námestie sv. Egídia 78, Poprad, proti uzneseniu Okresného súdu Rimavská Sobota č. k. 9C/18/2020-316 z 15. januára 2025 a rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 13Co/30/2023 z 29. mája 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 6. apríla 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutiami všeobecných súdov označených v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje zrušiť napadnuté rozhodnutia, vec vrátiť súdu na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Okresný súd Rimavská Sobota (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom sp. zn. 9C/18/2020 z 15. augusta 2022 zamietol žalobu sťažovateľa, ktorou sa domáhal zaplata 30 000 eur s príslušenstvom z titulu bezdôvodného obohatenia na tom skutkovom základe, že bez právneho dôvodu previedol bezhotovostne 29. apríla 2019 na osobný účet žalovaného 17 000 eur a následne 30. apríla 2019 sumu 13 000 eur. Žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu. Konštatoval, že sťažovateľ nepreukázal vznik bezdôvodného obohatenia žalovaného, keď podľa zistení súdu došlo k uzavretiu zmluvy o pôžičke na sumu 30 000 eur medzi

sťažovateľom ako veriteľom a obchodnou spoločnosťou Bitbrokers ako dlžníkom, v ktorej žalovaný zastával funkciu konateľa. Sťažovateľ na základe uzatvorenej dohody o platobnom mieste zrealizoval predmetné bankové transakcie na osobný účet žalovaného vo VÚB, uvedúc ako príjemcu spoločnosť Bitbrokers a účel platby ako plnenie z titulu uzavretej zmluvy o pôžičke. Došlo tým k reálnemu odovzdaniu peňazí dlžníkovi a k splneniu predpokladov platnosti zmluvy o pôžičke. Rozhodnutie o náhrade trov konania odôvodnil aplikáciou § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a plným úspechom žalovaného v spore.

3. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) na odvolanie sťažovateľa napadnutým rozsudkom z 29. mája 2024 potvrdil rozsudok okresného súdu vo výroku o zamietnutí žaloby ako vecne správny a žalovanému priznal náhradu trov odvolacieho konania. Podľa krajského súdu sťažovateľ dohodu (o pôžičke a o platobnom mieste) nespochybnil, namietal však, že nebolo preukázané faktické odovzdanie peňazí spoločnosti Bitbrokers. Vzhľadom na predmet konania (vydanie bezdôvodného obohatenia) bolo právne irelevantné skúmať, ako bolo naložené s požičanou čiastkou po jej dôjdení na účet žalovaného. Preto bolo nadbytočné sťažovateľom požadované znalecké dokazovanie. Pokiaľ totiž došlo k dohode o platobnom mieste, ktorým bol osobný účet žalovaného vo VÚB, na ktorý sťažovateľ poukázal dohodnutú sumu, už samotným plnením na bankový účet sťažovateľ ako veriteľ splnil svoj záväzok zo zmluvy o pôžičke. Súd prvej inštancie preto nadbytočne vykonával dokazovanie na zistenie, akým spôsobom žalovaný naložil s čiastkou 30 000 eur, čo ale nič nemení na správnosti skutkového a právneho záveru súdu, že k bezdôvodnému obohateniu žalovaného na úkor sťažovateľa nedošlo.

4. Sťažovateľ podal proti potvrdzujúcemu rozsudku krajského súdu z 29. mája 2024 dovolanie, namietajúc dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP. Okresný súd uznesením z 26. novembra 2024 vydaným vyšším súdnym úradníkom dovolacie konanie zastavil pre nezaplatenie súdneho poplatku. Žalobca si poplatkovú povinnosť s podaním dovolania nesplnil, preto ho súd výzvou z 28. októbra 2024 doručenou právnenému zástupcovi žalobcu 29. októbra 2024 vyzval, aby v lehote 10 dní od doručenia výzvy poplatok zaplatil, a súčasne ho poučil o následkoch nezaplatenia poplatku. Návrh sťažovateľa na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov bol súdu doručený až 14. novembra 2024. Keďže žalobca ani na výzvu súdu poplatok za dovolanie v stanovenej lehote nezaplatil a návrh na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov doručil súdu až po uplynutí 10-dňovej lehoty na zaplatenie súdneho poplatku, súd s poukazom na § 10 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) dovolacie konanie zastavil.

5. Proti uzneseniu o zastavení konania sťažovateľ podal sťažnosť. Namietal, že Centrom právnej pomoci mu bol priznaný nárok na poskytnutie právnej pomoci a je zo zákona oslobodený od poplatkovej povinnosti podľa § 4 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch, preto nie sú splnené podmienky na zastavenie dovolacieho konania pre nezaplatenie súdneho poplatku. Sťažovateľ sám podal návrh na oslobodenie od súdnych poplatkov, o ktorom súd nerozhodol.

6. Okresný súd napadnutým uznesením z 15. januára 2025 vydaným sudcom sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu o zastavení konania ako nedôvodnú zamietol. Dôvodil, že do uplynutia lehoty na zaplatenie súdneho poplatku, t. j. do 8. novembra 2024 nebol zaplatený súdny poplatok, ani nebol podaný návrh na oslobodenie od súdneho poplatku. Sťažovateľ v lehote na zaplatenie súdneho poplatku ani nepožiadaval Centrum právnej pomoci o poskytnutie právnej pomoci (o právnú

pomoc požiadal až 17. decembra 2024). V čase vydania rozhodnutia (26. novembra 2024), ktorý je pre súd rozhodujúci, sťažovateľ nezaplatil súdny poplatok v stanovenej lehote ani nepodal návrh na oslobodenie od súdneho poplatku a v tejto lehote nebolo ani rozhodnuté Centrom právnej pomoci o priznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci, čo by malo za následok oslobodenie sťažovateľa od súdneho poplatku zo zákona, a preto dôvodne bolo dovolacie konanie zastavené. O návrhu sťažovateľa na oslobodenie od súdneho poplatku súd nerozhodoval, keďže bol podaný po uplynutí zákonnej lehoty na zaplatenie súdneho poplatku.

III.

Argumentácia sťažovateľa

7. Napadnuté rozhodnutie okresného súdu je nezákonné v dôsledku nesprávnej aplikácie ustanovení CSP o sťažnosti a ustanovení zákona o súdnych poplatkoch. V čase rozhodovania súdu o sťažnosti sťažovateľa boli splnené podmienky pre aplikáciu ustanovenia § 4 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch, podľa ktorého je od poplatku oslobodený aj ten, komu bol priznaný nárok na poskytnutie právnej pomoci podľa osobitného predpisu. Sťažnosť podaná proti uzneseniu o zastavení konania má podľa § 247 CSP suspenzívny (odkladný) účinok, a preto rozhodnutie o zastavení dovolacieho konania nenadobudlo právoplatnosť, a z tohto dôvodu súd týmto rozhodnutím nebol viazaný. Navyše, podľa § 245 CSP v sťažnosti možno uvádzať nové skutočnosti a dôkazy, a preto súd nemal vychádzať striktné a formalisticky z právneho stavu v čase vydania sťažnosťou napadnutého rozhodnutia. Sťažovateľ mohol v sťažnosti uviesť nové skutočnosti a dôkazy, čo aj urobil, keď ako dôkaz preukazujúci zákonnú výnimku zo splnenia poplatkovej povinnosti predložil rozhodnutie Centra právnej pomoci o priznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci podľa osobitného predpisu. Tým, že súd nerozhodol o návrhu sťažovateľa na oslobodenie od súdnych poplatkov, a vzhľadom na priznanie právnej pomoci sťažovateľovi Centrom právnej pomoci neboli splnené procesné podmienky na zastavenie dovolacieho konania pre nezaplatenie súdneho poplatku. Súd pri odôvodňovaní svojho rozhodnutia poskytol formalistický výklad právnych noriem tvoriacich základ rozhodnutia. Konanie a rozhodovanie súdu prvej inštancie o zastavení konania pre nesplnenie poplatkovej povinnosti bez zohľadnenia zákonnej výnimky z poplatkovej povinnosti je excesom z predpísaného ústavného a zákonného rámca.

8. Vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovateľ namieta porušenie práva na spravodlivý proces, a to najmä tým, že krajský súd svoje rozhodnutie riadne neodôvodnil. Odvolací súd sa v odôvodnení rozhodnutia náležite nezaoberal otázkou, či plnením na súkromný bankový účet žalovaného došlo k naplneniu reálneho charakteru zmluvy o pôžičke v zmysle § 657 Občianskeho zákonníka. Konajúce súdy založili svoje rozhodnutia na záveroch, ktoré sú nelogické, arbitrárne a nemajúce oporu vo vykonanom dokazovaní. Rozhodnutie odvolacieho súdu je z týchto dôvodov prekvapivé a zmätočné. Súd prvej inštancie nevykonaný navrhované znalecké dokazovanie a odvolací súd tento nesprávny procesný postup nenapravil, čím znemožnil sťažovateľovi uskutočňovať jemu patriace procesné práva v miere porušenia práva na spravodlivý proces. Vo vzťahu k výroku o trovách konania namieta, že odvolací súd sa vôbec nezaoberal existenciou dôvodov hodných osobitného zreteľa v zmysle § 257 CSP a rovnako ako súd prvej inštancie zaviazal sťažovateľa na náhradu trov konania žalovanému.

IV. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

IV.1. K napadnutému uzneseniu okresného súdu:

9. Ústavný súd uvádza, že nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. ÚS 31/05). Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neudržateľné (podobne aj IV. ÚS 43/04).

10. Ústavný súd už viackrát zdôraznil, že rozhodovanie o súdnych poplatkoch – napr. o oslobodení od súdnych poplatkov, o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku a podobne – spravidla nemôže byť predmetom ústavnej ochrany, pretože aj keď sa jeho výsledok sekundárne dotýka účastníka konania, samotný „spor“ o oslobodenie od súdnych poplatkov vzhľadom na podstatu konania v zásade nedosahuje intenzitu opodstatňujúcu porušenie základných práv a slobôd sťažovateľa (z novej judikatúry napr. II. ÚS 105/2018, II. ÚS 224/2018, I. ÚS 85/2024). Rozhodovanie o tom, či sú splnené zákonom ustanovené podmienky, napríklad na oslobodenie od súdnych poplatkov, o následkoch nepriznania oslobodenia od povinnosti zaplatiť súdny poplatok alebo o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku spadá výlučne do rozhodovacej právomoci všeobecných súdov. Je preto vecou judikatúry všeobecných súdov, aby vymedzila kritériá, z ktorých bude pri aplikácii zákonných ustanovení týkajúcich sa súdnych poplatkov vychádzať (porov. III. ÚS 559/2011, I. ÚS 27/2014, II. ÚS 243/2022, IV. ÚS 531/2024).

11. Aj rozhodovanie všeobecných súdov o uložení povinnosti zaplatiť súdny poplatok však musí mať zákonný podklad a nemôže byť výsledkom arbitrárneho prístupu či zjavne nesprávneho posúdenia situácie predpisom podústavného práva, ktorým je v tomto prípade zákon o súdnych poplatkoch. Zároveň musí odôvodnenie súdneho rozhodnutia jasne a zrozumiteľne poskytovať odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (I. ÚS 105/2025, II. ÚS 158/2025).

12. Sťažovateľ namieta, že okresný súd nezohľadnil zákonnú výnimku zo splnenia poplatkovej povinnosti v zmysle § 4 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch, ktorej splnenie v sťažnostnom konaní sťažovateľ preukázal. Súd teda rozhodol nezákonne, keď nesprávne aplikoval ustanovenia CSP a zákona o súdnych poplatkoch.

13. Z príloh ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ predložil v sťažnostnom konaní rozhodnutie Centra právnej pomoci – kancelárie Liptovský Mikuláš z 19. decembra 2024, ktorým mu bola v zmysle § 11 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o poskytovaní právnej pomoci“) predbežne poskytnutá právna pomoc na podanie sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu z 26. novembra 2024.

14. V nadväznosti na účinky oslobodenia od súdneho poplatku zo zákona (§ 4 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch) je potrebné rozlišovať medzi priznaným nárokom na poskytnutie právnej pomoci v zmysle § 10 ods. 5 a 8 zákona o poskytovaní právnej pomoci a predbežným poskytnutím právnej pomoci podľa § 11 ods. 1 tohto zákona. Úmyslom zákonodarcu bolo eliminovať zbytočné

rozhodovanie súdov o oslobodení od súdnych poplatkov u osôb, ktorým bol priznaný nárok na bezplatnú právnu pomoc, aby súdy neboli duplicitne povinné skúmať pomery účastníkov, ktoré už predtým preskúmalo Centrum právnej pomoci. Takémuto účastníkovi postačí predložiť rozhodnutie Centra právnej pomoci o priznaní nároku na poskytnutie bezplatnej právnej pomoci (porov. II. ÚS 271/2025). O predbežnom poskytnutí právnej pomoci však centrum rozhoduje bez zbytočného odkladu ešte pred rozhodnutím o samotnom nároku na poskytnutie právnej pomoci, teda pred posudzovaním materiálnej núdze v zmysle § 7 zákona o poskytovaní právnej pomoci, inými slovami, pred skúmaním pomerov sťažovateľa.

15. V okolnostiach prejednávanej veci sťažovateľ rozhodnutie o priznaní nároku na právnu pomoc okresnému súdu nepredložil a v sťažnostnom konaní ním predložené rozhodnutie o predbežnej právnej pomoci na podanie sťažnosti proti uzneseniu o zastavení konania nezakladá jeho nárok na oslobodenie od súdneho poplatku za dovolanie *ex lege*.

16. S poukazom na uvedené bolo bez právneho významu zaoberať sa otázkou, či mal súd vychádzať z právneho stavu v čase vydania sťažnosťou napadnutého rozhodnutia alebo v čase rozhodovania o sťažnosti. V tejto súvislosti je však potrebné uviesť, že v sťažnosti proti rozhodnutiu o zastavení súdneho konania pre nezaplatenie súdneho poplatku nemožno namietat' skutočnosti, ktoré nastali po uplynutí lehoty na zaplatenie súdneho poplatku (§ 14 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch).

17. Na základe uvedeného možno konštatovať, že právny názor okresného súdu o dôvodne zastavenom dovolacom konaní, keďže nebolo rozhodnuté Centrom právnej pomoci o priznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci, čo by malo za následok oslobodenie sťažovateľa od súdneho poplatku zo zákona, nemožno považovať za svojvoľný, zjavne neodôvodnený ani za extrémne vybočujúci zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov.

18. Keďže ústavný súd nezistil relevantnú ústavnoprávnu súvislosť medzi namietaným porušením základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a napadnutým uznesením okresného súdu, ústavnú sťažnosť pri jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako zjavne neopodstatnenú.

IV.2. K napadnutému rozsudku krajského súdu:

19. Pokiaľ ide o napadnuté rozhodnutie krajského súdu, ústavný súd odkazuje na § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd. Proti rozsudku krajského súdu bol sťažovateľ oprávnený podať mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie, ktoré aj podal. Konanie o jeho dovolaní však bolo uznesením zastavené pre nezaplatenie súdneho poplatku, ktoré bolo potvrdené napadnutým rozhodnutím okresného súdu, ktoré s poukazom na záver uvedený v bode 16 ústavný súd považuje za ústavne akceptovateľné. Sťažovateľ teda sám spôsobil, že najvyšší súd ako súd dovolací nemohol jeho označeným právam poskytnúť súdnu ochranu v podobe meritórneho dovolacieho prieskumu rozsudku krajského súdu, ktorý očakával. Pre ústavný súd to znamená, že sťažovateľ nevyčerpal prostriedok nápravy (dovolanie), ktorý mu zákon proti rozsudku krajského súdu poskytoval. Sám totiž spôsobil jeho

meritórnu neprejedateľnosť, čo z hľadiska aplikácie § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde vedie k rovnakému výsledku, ako keby dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vôbec nepodal. Ústavná sťažnosť je preto v časti namietaného porušenia označených práv sťažovateľa rozsudkom krajského súdu neprípustná a ako takú ju ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol.

20. Odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku má za následok, že je bez významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa vznesenými v sťažnostnom petite (zrušenie napadnutých rozhodnutí, vrátenie vecí, priznanie náhrady trov konania).

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. novembra 2025

Robert Šorl
predseda senátu